

Ο ΚΛΗΔΟΝΑΣ ΕΝ ΑΝΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΙ

«Καληνύτσα μου προυτουστέφανη,
μάνα μ' μ' ἔστειλι γιὰ κρυὸ νηρό,
νὰ πουτίσουμε τοὺν βασιλικό,
τοὺν πλατόφυλλου.»

Ποτὲ δὲν θὰ λησμονήσω τὴν «Καληνύτσα», διότι ἐπέδρασε πολὺ ἐπὶ τῆς παιδικῆς μου ποτὲ χρυσῆς ἡλικίας. Ἐπειτα εἰς τοῦτο συνετέλεσε καὶ ἡ ἰδέα ὅτι αὕτη εἶνε ὁμολογουμένως μία ἀπὸ τὰς κατ' ἐξοχὴν δημώδεις ἐλληνικὰς ἐορτάς, μία ἀπὸ τὰς ἀρχαιοτέρας διδασκαλίας, ἃς ὁ ἐπὶ τοῦ Καυκάσου προσηλωθεὶς Προμηθεὺς καυχᾶται ὅτι ἐδίδαξε κατὰ τὸν Αἰσχύλον πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα, καθὼς καὶ «τοὺς ἐνοδίους συμβόλους.» Ἀφίνων κατὰ μέρος, ἐν γε τῷ παρόντι, τοὺς ἐνοδίους συμβόλους, ἥτοι τὰ καθ' ὁδὸν συναπαντήματα, ἀφ' ὧν μετὰ πεποιθήσεως θρησκευτικῆς ἐξαρτᾶ καὶ ὁ νεώτερος Ἕλλην τὴν ἐπιτυχῇ ἢ μὴ πορείαν τῶν ἐφημέρων ὑποθέσεών του, γράφω ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐορτάζεται ἡ «Καληνύτσα» ἐν Ἀδριανουπόλει ἰδίᾳ.

*
* *

Τὴν 24 Ἰουνίου, μνήμην τοῦ γενεθλίου τοῦ Τιμίου Προ-

ὁρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, πανταχοῦ σχεδὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἑορτάζεται ὁ «Κλήδωνας,» ὅστις ἐν Ἀδριανουπόλει (καὶ ἀλλαχοῦ ἴσως) καλεῖται «Καληνύτσα,» διὰ τὸν ἐξῆς, φαίνεται, χαρακτηριστικὸν οὐσιωδῶς λόγον. Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην αἱ γυναῖκες, αἱ νεάνιδες ἰδίως, ἀφ' ἐσπέρας μετὰ τὸν ἑσπερινὸν στολίζουσι μικράν τινα κορασίδα ἐπιμελῶς καὶ καλῶς ὡς νύμφην, ἐντεῦθεν δὲ καθ' ἡμᾶς τὸ ὄνομα «Καληνύτσα» ἐκ τοῦ «Καλὴ—νυφίτσα.» Ἡ μικρὰ νύμφη δέον νὰ ἔχῃ ὡς ἀπαραίτητον προσὸν τὸ πλεονέκτημα ἢ μᾶλλον τὸ εὐτύχημα νὰ μὴ εἶνε ὀρφανή, ἵνα μὴ, φαίνεται, ἐπισκιάζεται ὑπὸ τῆς «μαύρης ὀρφάνιας» τὸ χαρμόσυτον τῆς ἑορτῆς. Τοιοῦτο τὸ τεῖχος τῶν ἀνθρωπίνων προλήψεων· τίς τολμᾷ ἀποινεῖ νὰ τὸ καταρρίψῃ; Διὰ τὸν δυστυχῆ φεῦ! δὲν ὑπάρχει εὐσπλαγχνία, ἐνῶ εὐσπλαχνος εἶνε πάντοτε ὁ δυστυχής.

Κρατεῖ ἡ εὐτυχὴς νύμφη εἰς τὰς ὁροσερὰς χεῖράς της χάλκινον δοχεῖον ὕδατος ἐπιμελῶς ἐπικεκαλυμμένον λευκῇ ὑφάσματι· μειδιῶσαν τὴν περιφέρουσιν ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν καὶ ἄνθη κρατοῦσαν, ὧν διὰ θρησκευτικούς, ἴσως καὶ κοινωνικούς, λόγους, προεξέρχει ὁ λαϊκὸς «βασιλικός,» σμῆνος μικρῶν κορασίδων ψαλλόντων ἀφελῶς τὸ χαριέστατον δημῶδες:

«Καληνύτσα μου, προυτουστέφανη» κτλ.

* *

Ἐξέρχονται τῶν οἰκιῶν μειδιῶσαι δέσποιναι σεβασταὶ χάρας πλήρεις καὶ ἐλπίδων ἀγαστῶν, κόραι βαδιναί, γάμου ἐπιτήδεια, ἀνὰ χεῖρας «σήματα» ἔχουσαι, ἀφ' ὧν τὴν μέλουσιν τύχην προεικάζονται ἐν τῇ ἑορτῇ ταύτῃ τῶν ἀνθέων, τῇ ἀποκλειστικῇ ταύτῃ πανηγύρει τῶν κορασίων. Τί ἂν ἡ εὐρεῖα κληρωτὶς περιλάβῃ καὶ σήματα παρωχημένης πλέον

νεότητος κ' ἐλπίδων ψευθεισῶν ; ὦ ! χρυσῇ ἐλπίς, πῶς
θερμαίνεις καὶ τὰ πλέον ψυχρὰ καὶ τὰ μᾶλλον ἀπογοητευ-
μένα στήθη ! Ὡς ἡ Ἄρτεμις τὰ βέλη της, χαριέντως ῥί-
πτουσι ἐν τῷ δοχείῳ τὰ «σημάδια», ἀφ' ὧν τι ἐσθλὸν προ-
οιωνίζονται. Εἶνε ἀνάγκη νὰ προσθέσωμεν ὅτι ταῦτα, ὡς
ἐπὶ τὰ πολλά, εἶνε δακτύλιοι ; Καὶ διὰ τοῦ ἐπιμεμελημένου
τῆς νύμφης στολισμοῦ δὲν ἐκδηλοῦται ἐνδόμυχός τις πόθος ;
Μὴ δὲν εἶνε τοῦτο ποίησις ἐπαγωγὸς τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυνα-
μίας, σταθμός τις νέος ἀφθίτου πορείας, κύβος τις ἐλευθε-
ρίως ῥιπτόμενος ἐν τῷ ἐλαφρῷ, σιγηλῷ καὶ ἀφρόεντι κύματι
τοῦ παρθενικοῦ φλοίσβου, ἀκτίς τις αἰδημόνως ἐκτοξευομένη
μὲ τὰς χρηστοτέρας ἐλπίδας ἐν ἐποχῇ ἀνοίξεως, ἐν τῇ πρώτῃ
αἴγλῃ τῆς ἡοῦς ; Ὅπου ἀνθοδέσμη νεότητος, ἐκεῖ, ἐκεῖ τὸ
ἄρωμα τῆς γλυκείας εὐτυχίας κρυπτεται ἐπιμελῶς.

Καθ' ὅλην τὴν νύκτα τὰ σημάδια μένουσιν ἐν τῷ δο-
χείῳ ἐπικεκαλυμμένα ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς μικρᾶς νύμφης, ἐνθα
τὴν πρωΐαν γυναῖκες καὶ νεάνιδες τοῦ στρατευομένου τμή-
ματος τῆς συνοικίας συναθροίζονται ἐπιχαρίτως βάλλουσαι
μειδιάμα, ἐπαῖλακοῦν ροδόχρους παρειάς. Κύκλῳ περὶ ἄνθη
στρωννύμεναι ἀπαγγέλλουσιν ἐκάστη διάφορα δίστιχα,
ἅτινα ἐν τῇ δημῳδεῖ «κουτσάκι» καλοῦνται. Ταῦτα ἐρω-
τικοῦ κυρίως θέματος ἢ ἐν γένει μελλούσης εὐτυχίας οἰωνοὶ
ἐγείρουσιν ἄσβεστον γέλωτα, θεωροῦνται δὲ ὡς ἄλλοι χρη-
σμοί· εἶνε ἡ λαλέουσα πηγὴ τοῦ Φοίβου ἐκείνου, ἡ μυστι-
κῶς καὶ ἐρωτύλως διαγγέλλουσα εἰς τὸ εὐπιστον οὐς τῆς
νεάνιδος ὅ,τι ὀνείρως ποθεῖ.

Μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν ἐκάστου αὐτῶν ἡ νύμφη ἐξάγει

ἐν σημάδιον καὶ ἐγγχειρίζει αὐτὸ εἰς ἣν τινα ἀνήκει. Πανηγυρικῶς ἢ ἐξαγωγή ἐν ἀρχῇ ἄρχεται πρὸς τιμὴν τοῦ Βαπτιστοῦ διὰ τοῦ ἐξῆς διστίχου.

«Σήμερ' εἶνε τ' Ἀϊ-ιαννιοῦ, εἶνε μεγάλη χάρι,
ὅσα σιντούκια κι' ἄνοιξα, ὅλα δικά μου νᾶνε.»

Ἐννοεῖται ὅτι ἐκάστη νεᾶνις ἢ γυνὴ ἐνδιαφερομένη καὶ περὶ τῆς τύχης τῶν λοιπῶν οἰκείων, ἀνδρῶν καὶ παιδίων, καταθέτει ἀνεπισήμως καὶ περὶ αὐτῶν διάφορα σήματα.

Ἡ ἐορτὴ ἐξακολουθεῖ μετὰ φαιδρότητος μέχρι τῆς μεσημβρίας, ὅποτε μὲ σχόλια καὶ γέλωτας σχετικούς τῇ ἐκβάσει τῶν σημάτων διασκορπίζονται εἰς τὰς οἰκίας των, ἐνίοτε δὲ καὶ «φιλεύονται», ἵνα καθ' Ὁμηρον εἴπωμεν, ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς νύμφης. Τὰ μικρὰ περιέρχονται διὰ τελευταίαν φορὰν τὸ τμήμα ψάλλοντα :

«Καληνύτσα μου προτουστέφανη,
μᾶνα μ' μ' ἔστειλε γιὰ κρὺς νηρὸ,
νὰ πουτίσουμε τὸν βασιλικὸ,
τοὺν πλατόφυλλου.»

Ἐγὼ ποτὲ δὲν θά λησμονήσω τὴν «Καληνύτσα» τῆς παιδικῆς μου ποτὲ χρυσῆς ἡλικίας.

Ἐγράφον ἐν Ἀθήναις τὴν 5 Ὀκτωβρίου 1896.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Γ. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

Φοιτητὴς τῆς Ἱατρικῆς

[Ἀδριανουπόλεως]

Αδελφά μου
ἐν τῇ Ἰατρικῇ
ἐπεθερίδης
98 1897.

